

תשובתו של בן תורה

הרב חיים איזנטל

אנו רגילים לומר "שיהודי הולך עם הזמן". הדבר הזה נכון בלוח השנה. אינו דומה יום חול לשבת ואינה דומה השבת לחג. לכל חג יש את המטענים הרוחניים שהוא נושא בחובו. אך למשפט "היהודי הולך עם הזמן" יש משמעות נוספת, ולכך אני רוצה לייחד את דבריי.

רצף החיים מעביר אותנו בתחנות שונות. כולנו התחלנו כילדים, ואז נערים ובחורי ישיבה, אחר כך מגיע הזמן בו ממשיך כל אחד לדרכו, מקימים בתים ובונים משפחות וכן הלאה. לכל זמן יש את משימתו והעבודה הרוחנית שלו. יש עבודה רוחנית המתאימה לגיל הילדות, וכל הורה צריך לחשוב איך הוא מספק לילדיו את המזון הרוחני המותאם לגילם הרך, יש את העבודה התאימה לגיל הנעורים והיא שונה מגיל בוגר יותר, וכך צריך להיות.

אלול בשיבה. "אלול" של בני תורה אינו דומה לאלול של בן אדם הנמצא בעולם המעשה. אלו שתי תנועות נפש שונות. וודאי שזה כמו זה מרגישים ויודעים שאלו זמנים מיוחדים, אבל המשימה שונה. היא חייבת להיות שונה.

בספר איכה (ג, כא) אומר הנביא: "זאת אָשִׁיב אֶל לְבִי עַל כֵּן אוֹחִיל", למה התכוון הפסוק באומרו "זאת" אשיב על ליבי? את מה צריך להשיב אל ליבנו? הפרשנים מסבירים על פי הפשט שהכוונה להמשיך המופיע בפסוק הבא: "חֲסִדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנּוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו". הנביא אומר לעם ישראל: דעו שעל אף שאתם הולכים לגלות - חסדי ד' לא תמו. אבל המדרש (פסיקתא דרב כהנא, יט) לומד את הפסוק אחרת, ואני חושב שהוא מתאים לנו כבחורי ישיבה: "זאת" אשיב על ליבי, ואין 'זאת' אלא תורה, על כן אוחיל, לכן אייחל לנחמה. אם אני אשיב על ליבי את דברי התורה, זה מה שיחזיק אותי בגלות.

ניתן לצעוד עוד צעד קדימה, ויש בחסידות כיוונים דומים. "זאת אשיב על ליבי על כן אוחיל" - את התשובה, את אלול, אשקיע "בזאת", אעשה אותה דרך התורה, על כן אוחיל ואצפה לגאולה. התשובה בחיבור לתורה עולה בקנה אחד עם הסברו של הרב זצ"ל על דרך התשובה שאינה מתמקדת בתיקון מעשים ספציפיים, אלא היא מכוונת להתחבר לחיים ולתורה ממקום חדש, אחר, גבוה יותר.

כמובן שצריך להשקיע גם בתיקון המעשים, אבל ההתמקדות צריכה להיות בטיפוס למדרגה אחרת חדשה וגבוהה יותר. כך אומר הרב באורות התשובה (טז, י):

בעל תורה אין לו תקנת תשובה כ"א בתורה ועל ידי התורה, ובעל מחשבה פנימית אין לו תשובה כ"א במחשבה זו ועל ידי מחשבה זו. ואם בעל תורה יאמר: הריני מתענה ועי"ז אשוב, אין בדבריו ממש וליכול כלבא לשירותיה. ובעל מחשבה פנימית, שאומר: הריני שב בשקידה גשמית חיצונית, אין לו תשובה. תשובתו מוכרחת להיות עליונה, רוחנית עדינה, חפשית ממולאה אור קדש קדשים, מעוטר בעדי עדיים של החיים העליונים, אז הוא מביא רפואה לו ולעולם כולו.

הדברים של הרב חריפים מאד, וזוהי טביעה רוחנית גדולה. מי שהוא בעל תורה אין לו תקנת תשובה כי אם בתורה, ועל ידי התורה. הרב ממשיך ומדבר גם על סוגי מחשבה. אלול של בן ישיבה אינו יכול להיות אלול של מי שאינו כזה. זה בא לידי ביטוי בכמה נושאים, ואחד מהם הוא לימוד לחגים. בן תורה לפני החגים צריך להיכנס בתכני החג בצורה מעמיקה, לקחת סוגיות הלכתיות ואמוניות ולעסוק בהם.

בן תורה הוא אדם שמרגיש בתורה "בן בית", לא כמו תייר או אורח. אלו הם דוגמאות קטנות שמעידות על הכלל, אבל מעל הכל העניין הוא החיבור לתורה ממקום אחר. מתחושת שייכות עמוקה. חיבור שאחריו אתה ראוי להיקרא "בעל תורה". תיאור של קשר בין בני זוג. זוגיות משמעותה התעניינות, אהבה, שמחה, ומעל לכל - תחושת השייכות.

הרב חיים איזנטל, מחזור כ"ו, ראש הישיבה התיכונית חיספין